

การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล*

INTEGRATING THE PRINCIPLE OF SAMAGGI TO DEVELOP INNOVATIONS FOR PROMOTING TOURISM IN THE DIGITAL ERA

ปณณพงศ์ วงศ์ณาศรี^{1*}, นันทิดา จันทรศิริ², ดารุณี บุญครอง³, นรารัตน์ เกื้อทอง⁴,
พระศุภชาติ (ธมมิสสุโร) สำลีวงศ์⁵, พระเมธาวิญญู⁶, พระเมธีวิชราภิต⁵

Punnapong Wongnasri^{1*}, Nantida Jansiri², Darunee Buunkrong³, Nararat Kuehton⁴,
Phrasupachat (Dhammissaro) Samreewong⁵, Phramedhavinaiyaro⁶, Phrametheevachirapirat⁵

¹คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

¹Faculty of Social Science, Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

²สำนักวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

²School of Political Science, Walailak University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

³สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

³School of Liberal Art, Walailak University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

⁴คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยตาปี สุราษฎร์ธานี ประเทศไทย

⁴Faculty of Business Administration, Tapee University, Surat Thani, Thailand

⁵คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

⁵Faculty of Philosophy and Religion, Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Nakhon Si Thammarat, Thailand

⁶วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

⁶Wat Ratchapradit Sathitmahasimaram, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: sodajedd@gmail.com

*Tel: 092-575-6985

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรม เพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล 2) นำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล และ 3) ประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง เชิงปริมาณ จำนวน 385 คน ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 30 รูป/คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า 1) การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) 2) การนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนที่บูรณาการหลักสามัคคีธรรมไปทดลองใช้ในพื้นที่ พบว่า นวัตกรรมมีความเหมาะสมต่อบริบทของชุมชนและมีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวใน 3 ด้าน ได้แก่ การให้ข้อมูล การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและการสร้างความร่วมมือของชุมชน ผลที่เกิดขึ้นสะท้อนใน 4 มิติหลัก คือ การเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน การพัฒนานวัตกรรมและระบบการจัดการท่องเที่ยว การเอื้อต่อการสร้างรายได้และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมวัฒนธรรม

และอัตลักษณ์ท้องถิ่น 3) การประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$)

คำสำคัญ: การบูรณาการ, หลักสามัคคีธรรม, นวัตกรรม, ส่งเสริมการท่องเที่ยว, ยุคดิจิทัล

Abstract

This research article aimed to: 1) Develop a tourism promotion innovation by integrating the principle of harmony (*Sāmaggī-dhamma*) to enhance tourism innovation in the digital era; 2) Implement the tourism promotion innovation integrated with the principle of harmony for developing tourism innovation in the digital era; and 3) Evaluate the implementation of the tourism promotion innovation integrated with the principle of harmony for developing tourism innovation in the digital era. The study employed a mixed-methods research design combining quantitative and qualitative approaches. The quantitative sample consisted of 385 participants, while 30 key informants participated in the qualitative study. Research instruments included questionnaires and in-depth interviews. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, while qualitative data were analyzed through content analysis. The results revealed that: 1) The integration of the principle of harmony for developing tourism innovation in the digital era was overall at a high level ($\bar{X} = 4.23$) 2) The implementation of tourism innovation in the upper southern region, integrated with the principle of harmony, demonstrated that the innovation was appropriate to the community context and contributed to tourism management in three aspects: information provision, tourism route development, and community collaboration. The resulting outcomes were reflected in four major dimensions: strengthening community cooperation and participation, developing tourism innovation and management systems, facilitating income generation and environmental conservation, and promoting local culture and identity; and 3) The evaluation of the implementation of the tourism promotion innovation integrated with the principle of harmony for tourism innovation development in the digital era was overall at a high level ($\bar{X} = 4.45$).

Keywords: Integrating, Principle of Samaggi, Innovation, Promote Tourism, Digital Era

บทนำ

การท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจจากรายได้ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวทั้งจากภายในประเทศและระหว่างประเทศ ด้วยความได้เปรียบเชิงแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวของไทยไม่ว่าจะเป็นทางด้านสภาพทางวัฒนธรรม สภาพทางภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ของไทย มีความเป็นอัตลักษณ์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยว การท่องเที่ยวจึงควรได้รับการส่งเสริมในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ในปัจจุบัน เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนผ่านสู่การใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีมากขึ้นในเศรษฐกิจดิจิทัล ซึ่งมีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มผลผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้านต่าง ๆ ใน พ.ศ. 2564 มีการประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของรัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจและด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทยได้จัดอันดับอยู่ที่ 28 (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

แห่งชาติ (สวทช), 2567) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของไทยด้านการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล นับเป็นเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญของรัฐที่ใช้เทคโนโลยีเพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัล รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดดิจิทัลเพื่อการท่องเที่ยวในชุมชนเชื่อมโยงเมืองหลักกระจายรายได้สู่เมืองรอง ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) เทคโนโลยีดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้าและบริการ รวมถึงการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและการเข้าถึงนักท่องเที่ยวผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ซึ่งตามแนวคิดนวัตกรรมดิจิทัล (Digital Innovation) ช่วยพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้ทันสมัย ตอบสนองต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันและสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวในภาคใต้ตอนบนก่อนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวในช่วง พ.ศ. 2560 - 2561 มีการปรับตัวในทิศทางเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติตั้งแต่ร้อยละ 2.39 - 9.56 โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงสุดร้อยละ 9.56 และ จังหวัดชุมพรมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุดร้อยละ 2.39 อย่างไรก็ตามจากข้อมูลดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าการท่องเที่ยวมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีจำนวนที่ลดลงอย่างมากซึ่งในไตรมาส 1 พ.ศ. 2563 สะท้อนให้เห็นว่า จำนวนนักท่องเที่ยวจีน ซึ่งเดิมมีอยู่จำนวนมากลดลงถึงร้อยละ 60.01 รองลงมา คือ นักท่องเที่ยวชาวเกาหลีใต้ลดลงร้อยละ 51.63 และนักท่องเที่ยวชาวอินเดียลดลงมาถึงร้อยละ 41.87 ส่งผลต่อรายได้จากการท่องเที่ยวของไทยที่ลดลงอย่างมหาศาลเช่นเดียวกัน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2566) อย่างไรก็ตามปัญหาการท่องเที่ยวของไทยในยุคดิจิทัลสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในหลายด้าน ส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินงานที่ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและขาดการพัฒนาทุนทางสังคมในพื้นที่ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวไม่สามารถสร้างความยั่งยืนได้ในระยะยาวและทำให้อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช แม้จะมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงแต่กลับประสบปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง

ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โควิดที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมา นั้น โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งประสบปัญหาจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง รายได้ของชุมชนถดถอยและการขาดการเชื่อมโยงด้านการประชาสัมพันธ์ในยุคดิจิทัล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งฟื้นฟูการท่องเที่ยวให้กลับมาพร้อมต่อการรองรับการท่องเที่ยวในอนาคตด้วยการเตรียมความพร้อมด้านนวัตกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้ศักยภาพการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจำเป็นต้องอาศัยความสามัคคีและความร่วมมือและบูรณาการความรู้ ความสามารถจากฝ่ายต่าง ๆ เชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายของการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จได้ การนำหลักสามัคคีธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางศาสนาที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลจึงเป็นกลไกสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มาจากความต้องการร่วมกัน การอาศัยการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกรอบแนวคิดหลักในการดำเนินงานวิจัยเพื่อร่วมสร้างนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มาจากการร่วมคิด ตัดสินใจและนำไปสู่การปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม

การวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายหลักเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวให้ฟื้นกลับมาและมีศักยภาพสูงขึ้นหลังจากสถานการณ์โควิดเริ่มคลี่คลายและผ่อนคลายมาตรการที่สนับสนุนการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเน้นการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรม (นันทิดา สุธรรมวงศ์ และ จันทรา เหมเหมาะ, 2552) โดยพื้นที่ศึกษาวิจัย คือ แหล่งท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติหาดนอมนม หมู่เกาะทะเลใต้ อำเภอนอม จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยปัจจัยจุดใจต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว คือ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อการพักผ่อนเนื่องจากมีความสงบ สะดวกสบายและมีกิจกรรม ท่องเที่ยวที่หลากหลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล
2. เพื่อนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล
3. เพื่อประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลเป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยแยกตามวิธีการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 1,549,344 คน ประกอบด้วย 1) นักท่องเที่ยว 2) ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว 3) ประชาชนในพื้นที่ 4) พระสงฆ์ 5) ผู้นำชุมชน และ 6) ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Cochran, W. G. ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน (Cochran, W. G., 1977) และสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสถานะของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย นักท่องเที่ยว จำนวน 120 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 70 คน ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 120 คน พระสงฆ์ จำนวน 30 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาและสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำราและงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลจากสื่อในระบบออนไลน์ จากนั้นสร้างแบบสอบถามขึ้นและนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัยทั้งข้อคำถามเชิงปริมาณ จำนวน 3 ท่าน โดยมีค่า IOC = 1 และผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและนำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 30 ชุด เพราะพื้นที่ดังกล่าวมีบริบทและการจัดการศึกษาที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (ความเชื่อมั่นแบบสอบถาม = 0.87) และทำหนังสือบันทึกข้อความถึงส่วนงานราชการและผู้ให้ข้อมูล พร้อมทั้งนำแบบสอบถามที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยในคน สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัยลงพื้นที่เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการตอบแบบสอบถามและขอความยินยอมจากผู้ตอบแบบสอบถาม แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่ม

ตัวอย่างด้วยตนเองและ/หรือผ่านช่องทางออนไลน์ตามความเหมาะสมของบริบทพื้นที่ ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามภายหลังการตอบกลับและรวบรวมแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมโดยใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยกำหนดแบบเจาะจงเนื่องจากต้องการข้อมูลเชิงลึกจากผู้เกี่ยวข้องแต่ละกลุ่มและเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 35 รูป/คน ประกอบด้วย นักท่องเที่ยว จำนวน 15 คน ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน ประชาชนในพื้นที่ จำนวน 5 คน พระสงฆ์ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน ตัวแทนสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนธ์ จำนวน 3 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่มี “ประสบการณ์ตรง” และ “มีศักยภาพในการให้ข้อมูล”

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาและสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำราและงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย รวมทั้งการสืบค้นข้อมูลจากสื่อในระบบออนไลน์ จากนั้นได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน โดยมีค่า IOC = 1 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมด้านเนื้อหา ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและนำไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ วิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎีและข้อมูลสารสนเทศจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย กำหนดตัวแปร นิยามเชิงปฏิบัติการและใช้เป็นฐานในการสร้างเครื่องมือวิจัย ส่วนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยกำหนดรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามคุณสมบัติที่กำหนด ประสานงานและนัดหมายวัน เวลาและสถานที่สัมภาษณ์ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความยินยอมก่อนการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นรายบุคคล โดยใช้คำถามปลายเปิดตามประเด็นที่ได้กำหนดไว้ บันทึกข้อมูลด้วยการจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยได้รับอนุญาตจากผู้ให้ข้อมูลและถอดความข้อมูลสัมภาษณ์อย่างเป็นระบบเพื่อนำไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ดำเนินการจัดการข้อมูลเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบโดยหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการถอดเทป บันทึกข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษาก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และการตีความเชิงพรรณนา เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสามารถสะท้อนบริบทของชุมชนได้อย่างเหมาะสม โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ (Trustworthiness) ของผลการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนา
นวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

การพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมปรากฏผล
การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรม เพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
1. การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วน	4.28	0.61	มาก
2. การใช้หลักสามัคคีธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.18	0.56	มาก
3. การเดินทางท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องไปสถานที่จริง	3.48	0.56	ปานกลาง
4. การใช้นวัตกรรมสามารถการท่องเที่ยวได้อย่างมีความสุข	3.73	0.68	มาก
5. การส่งเสริมนวัตกรรมการท่องเที่ยวจำเป็นให้ภาครัฐดำเนินการ	4.70	0.47	มากที่สุด
6. ชุมชนจำเป็นต้องช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.67	0.47	มากที่สุด
7. การท่องเที่ยวในเขตชุมชนเป็นเรื่องของภาครัฐ	3.45	0.64	ปานกลาง
8. ทุกคนในชุมชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.45	0.50	มาก
9. การท่องเที่ยวในชุมชนทำให้ทุกคนมีรายได้เพิ่มขึ้น	3.47	0.65	ปานกลาง
10. ชุมชนมีความสุขเพราะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก	3.93	0.57	มาก
11. ความปลอดภัยเป็นเรื่องจำเป็นต่อการท่องเที่ยว	5.00	0.00	มากที่สุด
12. การแจ้งเส้นทางท่องเที่ยวผ่านสื่อสังคมเป็นสิ่งจำเป็น	4.48	0.50	มาก
13. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก	3.95	0.83	มาก
14. การท่องเที่ยวผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องจำเป็น	3.00	0.70	ปานกลาง
15. การท่องเที่ยวสถานที่จริงเป็นเรื่องจำเป็น	4.35	0.70	มาก
16. นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม	4.87	0.34	มากที่สุด
17. การดูแลบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องของชุมชน	4.53	0.50	มากที่สุด
18. นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวซ้ำเพราะมีการบริหารจัดการที่ดี	4.53	0.50	มากที่สุด
19. สิ่งแวดล้อมชุมชนส่งผลต่อการท่องเที่ยว	4.75	0.44	มากที่สุด
20. การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล เป็นสิ่งจำเป็น	4.83	0.38	มากที่สุด
รวม	4.23	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีความเห็นต่อการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ได้แก่ ความปลอดภัยเป็นเรื่องจำเป็นต่อการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 5.00$) นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการรักษาสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.87$) และการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็น ($\bar{X} = 4.83$)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

การนำนวัตกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมไปทดลองใช้ในพื้นที่ในการให้ข้อมูล ด้านการสร้างเส้นทางท่องเที่ยว ด้านความร่วมมือของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ผลการนำนวัตกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมไปทดลองใช้ในพื้นที่ การนำนวัตกรรมการท่องเที่ยวมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสามัคคีธรรม ซึ่งเน้น “ความร่วมมือ ความเสียสละและความเข้าใจกัน” ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกหลายด้านได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม ชุมชนเกิดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานรัฐ เอกชน และประชาชน เกิดเครือข่ายท่องเที่ยวในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ทุกภาคส่วนที่ทำงานร่วมกันอย่างสามัคคี ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการวางแผน พัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง 2) ด้านนวัตกรรมและการจัดการท่องเที่ยวมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ เช่น ระบบจองออนไลน์

แผนที่ดิจิทัลและ Virtual Tour การจัดการท่องเที่ยวเป็นระบบมากขึ้น โดยการจัดทำฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวและสินค้าในชุมชน การสื่อสารและประชาสัมพันธ์มีประสิทธิภาพมากขึ้นผ่านสื่อดิจิทัลในช่องทางต่าง ๆ 3) ด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม สร้างรายได้หมุนเวียนภายในชุมชนจากกิจกรรมท่องเที่ยว เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจภายในพื้นที่เพราะทุกฝ่ายได้ประโยชน์ร่วมกัน 4) ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการฟื้นฟูประเพณีและศิลปวัฒนธรรมเพื่อใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ถ่ายทอดองค์ความรู้จากฐานสู่รุ่นอย่างต่อเนื่อง และอีกประเด็นที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวทำให้สร้างนักท่องเที่ยวทราบถึงจุดท่องเที่ยวเด่น ๆ ในพื้นที่ซึ่งได้เล็งเห็นความงดงามของพื้นที่ธรรมชาติทางทะเลที่สวยงามและสมบูรณ์มีชายหาดยาว น้ำทะเลใสและแนวปะการังที่ยังอุดมสมบูรณ์ เป็นจุดชมวิวยุทธศาสตร์ทางดงาม โดยเฉพาะบริเวณหาดในเพลาและหาดขนอม ซึ่งเป็นถิ่นอาศัยของ “ปลาโลมาสีชมพู” อีกทั้งมีหมู่เกาะน้อยใหญ่กว่า 10 เกาะ เช่น เกาะนุ้ยนอก เกาะนุ้ยในและเกาะกระซึ่งมีความเงียบสงบและเหมาะกับการดำน้ำ มีจุดดำน้ำชมปะการังและสัตว์ทะเลหลากหลายชนิด นอกจากนี้ธรรมชาติทางทะเลนักท่องเที่ยวสามารถเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติบนบกที่งดงามทั้งน้ำตกสวย เช่น น้ำตกหนานหงส์ น้ำตกหินลาดและน้ำตกหนานเตย มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติสำหรับผู้ชื่นชอบการเดินป่า รวมทั้งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่โดดเด่นนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชุมชนประมงพื้นบ้านได้เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การแปรรูปอาหารทะเลและการทำประมงพื้นบ้านและที่สำคัญ คือ การเดินทางสะดวกและปลอดภัย สถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดอยู่ไม่ไกลจากตัวเมืองนครศรีธรรมราชและสามารถเดินทางได้ทั้งทางบกและทางเรือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก จุดชมวิวก่อนและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งในการทดลองใช้นวัตกรรมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างรายได้ได้อย่างยั่งยืนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชนทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

กล่าวโดยสรุปการนำนวัตกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนที่บูรณาการหลักสามัคคีธรรมไปทดลองใช้ในพื้นที่ พบว่า นวัตกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อบริบทของชุมชนและมีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ การให้ข้อมูล การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและการสร้างความร่วมมือของชุมชน ผลที่เกิดขึ้นสะท้อนใน 4 มิติหลัก คือ 1) การเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การพัฒนานวัตกรรมและระบบการจัดการท่องเที่ยว 3) การเอื้อต่อการสร้างรายได้และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 4) การส่งเสริมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ข้อค้นพบโดยรวมชี้ว่าการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเข้ากับนวัตกรรมการท่องเที่ยวสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ สมดุลในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

การประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตารางที่ 2 การประเมินผลนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

การประเมินผลนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล	$\bar{x}$	S.D.	แปลความ
1. เส้นทางการท่องเที่ยวผ่านนวัตกรรมมีความชัดเจน	4.55	0.49	มากที่สุด
2. การจองที่พักผ่านนวัตกรรมมีความชัดเจน	4.08	0.27	มาก
3. ดูจุดเช็คอิน (Cheek in) ผ่านนวัตกรรมมีความชัดเจน	4.38	0.49	มาก
4. รู้สึกมั่นใจในความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว	4.45	0.49	มาก

ตารางที่ 2 การประเมินผลนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล (ต่อ)

การประเมินผลนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ
5. นวัตกรรมช่วยส่งเสริมความสะดวกในการท่องเที่ยว	4.57	0.49	มากที่สุด
6. นวัตกรรมช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ	4.53	0.50	มากที่สุด
7. นวัตกรรมช่วยให้เข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยว	4.55	0.50	มากที่สุด
8. นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวซ้ำเพราะมีการบริหารจัดการที่ดี	4.58	0.49	มากที่สุด
9. การใช้หลักสามัคคีธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว	4.43	0.49	มาก
10. มีความพึงพอใจต่อนวัตกรรมการท่องเที่ยวครั้งนี้	4.37	0.48	มาก
รวม	4.45	0.47	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การประเมินผลนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีความเห็นต่อการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลลำดับมากที่สุดตามลำดับข้อ ได้แก่ นักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวซ้ำเพราะมีการบริหารจัดการที่ดี ($\bar{X} = 4.58$) นวัตกรรมช่วยส่งเสริมความสะดวกในการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.57$) และเส้นทางท่องเที่ยวผ่านนวัตกรรมมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.55$)

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้สรุปแนวความคิดจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ร่วมระดมสมองได้ให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสิ่งแวดล้อม ส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณในการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับหลักสามัคคีธรรมในพระสูตรต้นตอปฏิญญาทกนิกายได้กล่าวถึง ประโยชน์ของหลักสามัคคีธรรมสามารถสร้างศักยภาพในการเข้าถึงของผู้คนในสังคมตามทัศนะของพระพุทธศาสนาเถรวาทแสดงให้เห็นทราบถึงความสามัคคีพร้อมใจกันในการประพฤติปฏิบัติในทิศทางเดียวกันและอาจกล่าวได้ว่า หลักสามัคคีธรรมประกอบด้วย เมตตาทางกาย วาจาและใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างความรัก ความเข้าใจและความร่วมมือเพื่อให้คนในสังคมหรือชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเกิดพลังในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการวิจัยของพระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวิฑูโน และคณะ พบว่า แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมของชุมชนวัดชมภูเวก (คือ ชุมชนท่าทราย) ตั้งอยู่แม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างชุมชนบ้านบางตลาดกับชุมชนบางธรณีทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นชุมชนขนาดใหญ่มีประชากรรวมกันอยู่ 3 เชื้อชาติ คือ มอญ-ไทยเชื้อสายมอญ จีนและอิสลาม เป็นศูนย์รวมทางธุรกิจการค้า มีตลาดน้ำเป็นศูนย์กลางการค้าในกลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา การนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หลักสังคหวัตถุ 4 และผาสกวิหารธรรมในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเพื่อประโยชน์ชุมชนในพัฒนาให้เจริญก้าวหน้า (พระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวิฑูโน และคณะ, 2568) และสอดคล้องกับการวิจัยของอุดมศักดิ์ จันทร์เพชร และคณะ พบว่า แนวทางการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนตามหลักอภิปรายนิยธรรม 7 พบว่า

ประกอบด้วย การดำเนินงานส่งเสริมสถานนักเรียนและประชาธิปไตยในโรงเรียน การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การปฏิบัติงานแบบบูรณาการกับหลักอุปถัมภ์ธรรม 7 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวในยุคปัจจุบันนักท่องเที่ยวจำนวนมากใช้เทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการท่องเที่ยวมากขึ้นเพราะสะดวก ง่าย และรวดเร็ว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวต้องปรับตัวตามการเปลี่ยนของเทคโนโลยี (อุดมศักดิ์ จันทร์เพชร และคณะ, 2568)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

ผลการนำนวัตกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมไปทดลองใช้ในพื้นที่ การนำนวัตกรรมการท่องเที่ยวมาประยุกต์ใช้ร่วมกับหลักสามัคคีธรรม ซึ่งเน้น “ความร่วมมือ ความเสียสละ และความเข้าใจกันในชุมชน” ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกหลายด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาชุมชนและสังคม 2) ด้านนวัตกรรมและการจัดการท่องเที่ยวที่มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ 3) ด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม 4) ด้านวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่นและประเด็นที่สำคัญ คือ การท่องเที่ยวทำให้สร้างนักท่องเที่ยวทราบถึงจุดท่องเที่ยวเด่น ๆ ในพื้นที่ซึ่งได้เล็งเห็นถึงความงดงามของพื้นที่ธรรมชาติทางทะเลที่สวยงาม และสมบูรณ์ ซึ่งในการทดลองใช้นวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สร้างรายได้ที่ยั่งยืนและส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชนและประชาชน ทำให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ การนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนที่บูรณาการหลักสามัคคีธรรมไปทดลองใช้ในพื้นที่ พบว่า นวัตกรรมดังกล่าวมีความเหมาะสมต่อบริบทของชุมชนและมีส่วนช่วยส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยวใน 3 ด้านสำคัญ ได้แก่ การให้ข้อมูล การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวและการสร้างความร่วมมือของชุมชนและผลที่เกิดขึ้นสะท้อนใน 4 มิติหลัก คือ 1) การเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การพัฒนานวัตกรรมและระบบการจัดการท่องเที่ยว 3) การเอื้อต่อการสร้างรายได้และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และ 4) การส่งเสริมวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ข้อค้นพบโดยรวมชี้ว่าการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเข้ากับนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและสมดุลในมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมได้ สอดคล้องกับการวิจัยของ ภูสิทธิ์ อุดมอนุรักษ์กุล และคณะ พบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดโฆสิตาราม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ 2) ด้านการคมนาคมขนส่ง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และ 4) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของวัดควรร่วมกันพัฒนาวัดให้มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและหน่วยงานภาครัฐ เอกชนควรขับเคลื่อนบูรณาการร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธให้มีประสิทธิภาพต่อไป (ภูสิทธิ์ อุดมอนุรักษ์กุล และคณะ, 2567)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล

ในมิติของนวัตกรรมดิจิทัล ผลการประเมินสะท้อนอย่างชัดเจนว่า ผู้ใช้ให้ความสำคัญกับประโยชน์เชิงปฏิบัติของนวัตกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการอำนวยความสะดวก การเข้าถึงข้อมูล ความชัดเจนของเส้นทางและความสามารถในการวางแผนการเดินทางด้วยตนเอง สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ดีในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องตอบโจทย์ประสบการณ์จริงของนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เพียงมีความทันสมัยในเชิงเทคนิคเท่านั้น ส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณด้านการประเมินผลนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการที่ดีเป็นทั้งปัจจัยสร้างประสบการณ์ที่ดีและเป็นฐานของความยั่งยืนในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามแม้ผลประเมินโดยรวมจะอยู่ในระดับมากแต่ประเด็นเรื่องความชัดเจนของการจองที่พักผ่านนวัตกรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น

แสดงให้เห็นว่า นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นยังมีข้อจำกัดในมิติของการให้บริการเชิงธุรกรรมหรือการเชื่อมต่อข้อมูลบริการอย่างครบวงจร ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมในระยะต่อไปควรขยายจากการเป็นเครื่องมือให้ข้อมูลไปสู่การเป็นแพลตฟอร์มบริการที่ครอบคลุมมากขึ้น เช่น การเชื่อมโยงข้อมูลที่พัก ร้านอาหาร การเดินทางและการจองบริการต่าง ๆ ให้ใช้งานได้จริงอย่างสะดวกต่อผู้ใช้ปลายทางสอดคล้องกับการวิจัยของอภิษฐา อนงค์ และคณะ พบว่า บุรณาการตามหลักอิทธิบาท 4 คือ 1) สร้างความพึงพอใจในเป้าหมายการดำเนินงานที่เป็นที่ยอมรับ (ฉันทะ-ยอมรับ) 2) ดำเนินงานด้วยความพยายามนำสู่ความสำเร็จ (วิริยะ-ทำ/เพียร) 3) มีการบรรยายภาระงานและทำงานด้วยความพยายาม (จิตตะ-ใส่ใจ) 4) มีความรอบคอบในการปฏิบัติงานและประเมินการดำเนินงาน (วิมังสา-รอบคอบ) (อภิษฐา อนงค์ และคณะ, 2568) สอดคล้องกับการวิจัยของ อติพร โอปอ้อม และฟาริดา ร่มพฤกษ์ พบว่า 1) องค์ประกอบการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรีภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี ควรเน้นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ชาติ เป็นหลักและเชิญชวนญาติธรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ วางนโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงพุทธควบคู่กับเทศกาลทางศาสนาและการส่งเสริมจิตอาสาในการให้ข้อมูลนักท่องเที่ยวในวัดหรือช่วยเหลือความสะอาดในวัด (อติพร โอปอ้อม และฟาริดา ร่มพฤกษ์, 2568) สอดคล้องกับการวิจัยของมณฑนรรห์ อุปถัมภ์ และคณะ พบว่า 1) การบริหารจัดการวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานครภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานครมี 4 ด้าน คือ ตรวจสอบ วางแผน บริหารและประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และหลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานครทั้ง 4 ด้าน คือ วิมังสา ฉันทะ จิตตะ และวิริยะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) การพัฒนาการบริหารจัดการวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานครให้น่าพุทธศาสนาโดยเฉพาะหลักอิทธิบาท 4 เข้ามาพัฒนาเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานคร (มณฑนรรห์ อุปถัมภ์ และคณะ, 2568)

การประเมินผลการนำนวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล สรุปได้ว่า นวัตกรรมที่นำไปใช้สามารถตอบโจทย์นักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยนักท่องเที่ยวจะกลับมาเที่ยวซ้ำเพราะมีการบริหารจัดการที่ดี นวัตกรรมสามารถช่วยส่งเสริมความสะดวกในการท่องเที่ยวได้มาก การใช้นวัตกรรมในการสำรวจเส้นทางการท่องเที่ยวมีความชัดเจน นวัตกรรมยังช่วยให้เข้าถึงข้อมูลการท่องเที่ยวซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการเดินทางได้เองอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งนักท่องเที่ยวรู้สึกมั่นใจในความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว และการใช้หลักสามัคคีธรรมเป็นสิ่งจำเป็นต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวสามารถจุดเช็คอินการจองที่พัก ผ่านนวัตกรรมซึ่งความชัดเจน

ในภาพรวมข้อค้นพบของงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลที่เหมาะสมกับบริบทไทยควรเป็นการพัฒนาที่ผสาน “นวัตกรรมเทคโนโลยี” เข้ากับ “นวัตกรรมทางสังคม” ไปพร้อมกัน การบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเข้ากับการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลเป็นแนวทางที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับบริบทชุมชนไทย โดยเฉพาะพื้นที่ภาคใต้ตอนบนเพราะสามารถเชื่อมโยงมิติของเทคโนโลยี ความร่วมมือของชุมชน การอนุรักษ์วัฒนธรรมและการพัฒนาท้องถิ่นเข้าด้วยกันได้อย่างเป็นระบบ นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นมิได้ทำหน้าที่เพียงอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวแต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและยกระดับการจัดการการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากขึ้น ข้อค้นพบทั้งหมดจึงยืนยันว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในยุคดิจิทัลไม่ควรมองเพียงมิติทางเทคโนโลยี แต่ต้องให้ความสำคัญกับทุนทางสังคม คุณค่าทางวัฒนธรรมและความร่วมมือของผู้คนในพื้นที่ควบคู่กันไป เมื่อเทคโนโลยีทำงานร่วมกับ

หลักสามัคคีธรรมอย่างเหมาะสม ก็จะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงสร้างความสะดวกและความพึงพอใจแก่ผู้ใช้ แต่ยังสร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

องค์ความรู้ใหม่

KIGE Model

Sustainable Buddhist Tourism in the Digital Era

ภาพที่ 1 KIGE Model

การพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลมิได้เป็นเพียงกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพด้านเศรษฐกิจหรือการใช้เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เดินทางเท่านั้น หากแต่เป็นกระบวนการพัฒนาเชิงระบบที่ต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างมนุษย์ ชุมชน สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างรอบด้าน งานวิจัยเรื่องการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมเพื่อพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัล ได้สะท้อนให้เห็นว่า การนำนวัตกรรมการมาใช้โดยปราศจากการอบคณค่าทางจริยธรรม อาจนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนและก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติในระยะยาว

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย พบว่า “หลักสามัคคีธรรม” สามารถทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนา ได้แก่ องค์ความรู้ นวัตกรรม กลไกภาครัฐและสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดรูปแบบองค์ความรู้ใหม่ที่ไม่แยกส่วน แต่เกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอกรอบแนวคิดเชิงบูรณาการในลักษณะของ KIGE Model อันประกอบด้วย K-Knowledge (ความรู้), I-Innovation (นวัตกรรม), G-Government (ภาครัฐ) และ E-Environment (สิ่งแวดล้อม) โดยมีหลักสามัคคีธรรมเป็นฐานคุณค่าและจริยธรรมของกระบวนการพัฒนา

องค์ความรู้ใหม่นี้สะท้อนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในยุคดิจิทัลที่มุ่งสร้างความร่วมมือ ความรับผิดชอบและความยั่งยืนในทุกมิติ มิใช่เพียงการเติบโตทางตัวเลข แต่เป็นการพัฒนาที่ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันในทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ประกอบด้วย

1. K-Knowledge (ความรู้) ความรู้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องก้าวข้ามกรอบความรู้เชิงเทคนิคหรือเชิงเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว ไปสู่ความรู้เชิงคุณค่าและจริยธรรม หลักสามัคคีธรรมทำให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวถูกตีความใหม่ในฐานะ “ความรู้ร่วม” ของชุมชน นักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ความรู้จึงไม่ถูกผูกขาดอยู่กับผู้เชี่ยวชาญหรือภาครัฐ แต่เป็นความรู้ที่เกิดจากการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และตัดสินใจร่วมกัน ความรู้ในลักษณะนี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจร่วม ความไว้วางใจและความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. H-Innovation (นวัตกรรม/นวัตกรรม) นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการหลักสามัคคีธรรมมิได้เป็นเพียงนวัตกรรมเชิงเทคโนโลยี แต่เป็นนวัตกรรมเชิงสังคมและวัฒนธรรมควบคู่กันไป เทคโนโลยีดิจิทัลถูกนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ความโปร่งใสและความสะดวกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว นวัตกรรมในมิตินี้จึงไม่แยกขาดจากชุมชน หากแต่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือสนับสนุนความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกันของทุกภาคส่วน องค์ความรู้ใหม่ที่ได้ คือ นวัตกรรมที่ดีต้องตั้งอยู่บนฐานคุณค่า มิใช่มุ่งตอบโจทย์ประสิทธิภาพเพียงด้านเดียว

3. G-Government (ภาครัฐ) ถูกปรับจากผู้กำหนดนโยบายแบบบนลงล่างมาเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ภาครัฐทำหน้าที่จัดสรรทรัพยากร วางโครงสร้างพื้นฐานและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคประชาชน การบริหารจัดการในลักษณะนี้สอดคล้องกับหลักสามัคคีธรรมที่เน้นความปรองดอง การรับฟังและการทำงานร่วมกัน ภาครัฐจึงไม่ใช่ศูนย์กลางอำนาจ แต่เป็นกลไกเชื่อมโยงที่ช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืน

4. E-Environment (สิ่งแวดล้อม) เป็นองค์ประกอบที่มีคุณค่าทางจริยธรรม มิใช่เพียงทรัพยากรเพื่อการใช้ประโยชน์ การท่องเที่ยวที่บูรณาการหลักสามัคคีธรรมทำให้เกิดจิตสำนึกร่วมในการดูแลรักษาธรรมชาติ ทั้งจากชุมชนและนักท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงกลายเป็นหน้าที่ร่วมกัน ไม่ใช่ภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง องค์ความรู้ใหม่นี้สะท้อนว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจะยั่งยืนได้ ต้องตั้งอยู่บนความเคารพต่อธรรมชาติและที่อยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล

กล่าวโดยสรุป กรอบ KIGE Model เป็นโมเดลเชิงบูรณาการที่อธิบายกระบวนการพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการยกระดับหลักสามัคคีธรรมเป็นองค์ความรู้ร่วม (K) นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมเชิงคุณค่า (I) ที่ได้รับการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกจากภาครัฐ (G) และก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (E) โมเดลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธในยุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จได้ ต้องอาศัยการบูรณาการองค์ประกอบทั้งสี่ภายใต้ฐานจริยธรรมของสามัคคีธรรมเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างนวัตกรรม การบริหารจัดการและการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลในสังคม

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนานวัตกรรมท่องเที่ยวในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องอาศัย “หลักสามัคคีธรรม” เป็นฐานรากสำคัญ โดยเฉพาะในด้านความปลอดภัยและความร่วมมือของชุมชน นวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นช่วยยกระดับการจัดการท่องเที่ยวใน 3 ด้านหลัก คือ การเข้าถึงข้อมูลที่แม่นยำ การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง ส่งผลให้รายได้กระจายตัวสู่ท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ยืนยันว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อบูรณาการเข้ากับทุนทางสังคมและพุทธธรรมงานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวควรส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมการท่องเที่ยว

ในยุคดิจิทัลโดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแกนกลาง ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเครื่องมือทางเทคโนโลยี แต่ควรเปิดโอกาสให้ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ผู้ประกอบการ พระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน 2) ควรผลักดันให้เกิดนโยบายการบูรณาการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนในรูปแบบเครือข่าย การท่องเที่ยวระดับพื้นที่ 3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการพัฒนาแพลตฟอร์มหรือระบบดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมมากขึ้นโดยเฉพาะในด้านข้อมูลการเดินทาง เส้นทางท่องเที่ยว การจองที่พัก การเชื่อมต่อบริการในชุมชนและการสื่อสารประชาสัมพันธ์แบบหลายช่องทาง 4) ควรมีนโยบายส่งเสริมการใช้ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นฐานในการออกแบบกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยว โดยหลีกเลี่ยงการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเชิงพาณิชย์มากเกินไปจนทำให้ชุมชนสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเอง การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรตั้งอยู่บนหลักการเคารพวิถีชีวิต วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมของชุมชน 5) หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การบริหารจัดการการท่องเที่ยว การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวและการสร้างเนื้อหาด้านการท่องเที่ยวในรูปแบบที่ทันสมัย 6) ควรมีนโยบายติดตามและประเมินผลการใช้นวัตกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลระยะยาวของการใช้นวัตกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่บูรณาการหลักสามัคคีธรรม 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีบริบทแตกต่างกัน 3) ควรพัฒนางานวิจัยในรูปแบบผสมผสานระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยเฉพาะการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณที่เกี่ยวข้องกับรายได้ชุมชน จำนวนผู้มาเยือน ความถี่ในการกลับมาเที่ยวซ้ำ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม 4) ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับองค์ประกอบของแพลตฟอร์มดิจิทัลด้านการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว 5) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ สถาบันศาสนาและทุนทางวัฒนธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน 6) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินนวัตกรรมการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทั้งด้านเทคโนโลยี ประสิทธิภาพผู้ใช้ ผลกระทบต่อชุมชนและความยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2566). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2565 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด). กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. เรียกใช้เมื่อ 14 มกราคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/lxTAN>
- นันทิดา สุธรรมวงศ์ และจันทรา เหมเหมาะ. (2552). แรงจูงใจที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของนักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานแห่งชาติหาดขนอม-หมู่เกาะทะเลใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารปาริชาติ, 22(1), 195-201.
- พระสมุห์สุทธิพงษ์ สิริวิฑูโน และคณะ. (2568). วิถีประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของชุมชนวัดชมภูเวก. วารสารสหศาสตร์เพื่อการพัฒนาสังคม, 3(6), 49-62.
- ภูสิทธิ์ อุดมอนุรักษ์กุล และคณะ. (2567). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดโฆสิตาราม อำเภอสรคบุรี จังหวัดชัยนาท. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 30(4), 122-136.
- มณฑนรรค์ อุปถัมภ์ และคณะ. (2568). การพัฒนาการบริหารจัดการวัดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ, 3(3), 79-89.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช). (2567). รายงานสถานการณ์เทคโนโลยีการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์. ปทุมธานี: สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- อติพร โอบอ้อม และพาริดา ร่มพฤกษ์. (2568). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี. วารสารมนุษยกับสังคม, 9(2), 192-213.

- อภิษฐา อนงค์ และคณะ. (2568). การพัฒนาคู่มือปฏิบัติงานทะเบียนและวัดผลตามหลักอิทธิบาท 4 โรงเรียนบ้านสามัคคีธรรมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 12(1), 226-276.
- อุดมศักดิ์ จันท์เพชร และคณะ. (2568). การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบสถานักเรียนตามหลักอปริหานิยธรรม 7 โรงเรียนทุ่งสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม, 6(1), 50-63.
- Cochran, W. G. (1977). Sampling techniques. (3rd ed.). New York: John Wiley & Sons.